

Kak denešnji turopolski kajkavski pisci pišeju? Del drugi

Kuzmić, Boris

Source / Izvornik: **Škrijna turopölska, 2021, 4, 1 - 3**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:213092>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-07**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

TUROPÒLSKI JÊZEK I OBIČAJI

Kak denešnji turopolski kajkavski pisci pišeju?

Boris Kuzmić,
Zagreb

Del drugi

U prošlom broju *Škrijne turopolske* pisal sem o tomu kak šestero turopoljske kajkavske piscof (Josip Kovačević, Đurđa Jandriš Parać, Jasna Vuga, Slavica Sarkotić, Stjepan Vitez i Željka Cvetković) piše. Riječ je bila o podudarnostima, tj. o njihovim zajedničkim crtama u fonologiji.

Sad bum prikazal ono kaj je bole zanimljivo, a to su njihove fonološke razlike:

- 1) Većina piscof na mestu štokavskoga *a* u primerima *dan, trijezan, jedan, sedam* i dr. ima glas *e* koji je ravnopravan glasu *a*: npr. *den/dan, trezen/trezan, jeden/jedan, sedem/sedam*. To ni ništa neobično ni čudno jer i u starim kajkavskim tekstovima, poglavito turopoljskim, znaju supostojati *e* i *a*. Ovdje bih izdvojio pjesnikinju Željku Cvetković koja na tom mestu upotrebljava samo *e* ili *ie*, npr. *meglenu, tienki, pienji*.
- 2) Većina piscof na mjestu *a* koje poznaju i stari kajkavski pisci imaju *a*, npr. *baka, vaša, naša, paša* i dr. Pojedini pisci (Jandriš-Parać i Cvetković) uz *a*, imaju i dvostrukosti *oa/o*, npr. *čardoak, crvendoač, jo*.
- 3) Većina piscof na mjestu *a* ispred *j* ima dvostrukost *e* ili *a*, npr. *dej/daj, jejce/jajce*, a Kovačević je dosljedan u isključivom pisanju glasa *e*, npr. *dej, kreja*. Većina piscof na mjestu *u* od jednoga starog nosnog vokala piše *u*, npr. *zamuž, budi, otkud, ručice*; samo pjesnikinja Vuga rabi dvojstvo *u/o*, npr. *tuga/tožna, su povedali/ so kak tati*.

- 4) Većina piscof na mjestu *u* koje je nastalo od glasa *l* ima glas *u*, npr. *kune, puni, suza, dugo*; samo Vuga ima *o* ili *ol*, npr. *sončece, polno, dolgo, solza*.
- 5) Većina piscof na mjestu *u* koje je nastalo od glasa *l* ima glas *u*, npr. *kune, puni, suza, dugo*; samo Vuga ima *o* ili *ol*, npr. *sončece, polno, dolgo, solza*.
- 6) Većina piscof glagole stranoga porijekla piše s nastavkom *-erati*, npr. *špancerati, dirigerati, študerati*, a rijetki imaju dvojstvo *-irati/ -erati*, npr. *špancirati/špancerati, dirigirati/dirigerati, študirati/študerati*.
- 7) Na mjestu staroga glasa *o* u primjerima *koliko, toliko, kupovati, trgovati* i dr. većina piscof ima *u*, npr. *kuliko, tuliko, kupoval, obdeluvali*; samo Kovačević ima dvojstvo *u/o*, npr. *kuliko/koliko, veruvali/verovali, kupuvali/kupovali*.
- 8) Većina piscof na mjestu štokavskoga *je/ije* ima *e*, npr. *leta, navek, greja, štela*, uz stalne ikavizme (*sim, tirati, sinokoša*), dok Cvetković i Jandriš-Parać uz *e*, imaju i *ie*, npr. *striela, štela, vlieče, lieto*.
- 9) Većina piscof piše slogotvorno *r* kao i štokavci, npr. *drva, držati, vrgla*, a Kovačević jedini ima dvojstvo *r/er*, npr. *kerščanske, smerti*. On upotrebljava *er* u onim dramskim dijelovima u kojima govori župnik – hoće reći da je njegov jezik učeniji od ostalih, pod utjecajem starih kajkavskih knjiga.
- 10) Većina piscof na mjestu štokavskoga *đ* ima taj glas, npr. *rođenja, tuđe, vređen*, a manji broj pisaca *j*, npr. *žejen, preje, dohaja*. Pisci koji imaju *j* imaju ga uz *đ*.
- 11) Većina piscof provodi promjenu *čl > č*, npr. *človek > čovek*, a samo manji broj ima *človeka*.
- 12) Većina piscof čuva i gubi početno *h*, npr. *hital, hiža, hraniti, očemo, rana, ilada*; svi imaju oblike *štel, štela* i *fala, faliti*, osim Vuge koja nema početno *h-* i Cvetković koja nema potvrđenu promjenu *hv > f*. Za *h* u sredini riječi većina pisaca ima 3 mogućnosti: *-v-, -j-, -h-*, npr. *strava, suvo, pavula, oreju, sneje, nijova, stiha, skuha, grehota*. Vuga i Jandriš-Parać nemaju potvrđeni *-v-*, Vuga nema potvrđen *-j-*, a Vitez i Cvetković nemaju potvrđen *-h-*. Na kraju riječi većina piscof gubi *h*, a pola ih i čuva, npr. *v naše velike turopolske šuma, na ove naše suve vusnica, greh*.

- 13) Većina piscof čuva početno *čr-*, npr. *črevo, črveki, črna*, a manji brojima novije *cr*, npr. *crleni, pocrnele*.
- 14) Većina piscof provodi promjenu *dn > n*, a manje ih čuva *dn*, npr. *jen, nijena, jemput, sejeno, opane; jedni, jeden, opadne*.
- 15) Većina piscof provodi promjenu *pt > t*, npr. *tička, tič*, samo Vuga ima *ptiča*.
- 16) Većina piscof provodi promjenu *vs > s*, a manje ih čuva ili mijenja u *sv*, npr. *saki, saka, se, segde, sega; vsi, vsu, vse; sve, svud*.
- 17) Većina piscof provodi promjenu *vz > z*, npr. *zrok, zeti, zdenuti*, samo Kovačević ima *vz*, npr. *prevzeme, vzeti*.
- 18) Većina piscof provodi promjenu *z njim > ž njim*, samo Vuga ima *z uz ž*, npr. *z njima; ž nem, ž njem, ž njega, ž nim, ž njim*.
- 19) Većina piscof provodi promjenu *žj > ž*, npr. *Božeg mira, Boži dar, vraža, Boža*, samo Kovačević ima *žj*, npr. *Božjega*.
- 20) Većina piscof provodi promjenu završnoga *-v > -f*, npr. *praf, upraf*, a manje ih čuva završno *-v*, npr. *prav*.

U sledećem broju pisal bi o promenljivim rećima i time bi zaključil svoju pripovest o glasovima i oblicima naše denešne turopolske kajkavske piscof.

Do sledećeg dela, lepi pozdrav šelem sem Turopolkam i Turopolcem!

*Boris Kuzmić,
bivši Gorićanec, a sad Zagrebec,
vu srcu i duše navek Turopolec*